

Број: 05-05-1-2805-2/11

Сарајево, 07. септембар 2011. године

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

07-09-107

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 07.09.2011

Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01,02	-05-2-390	/	/

B

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Допуна број 1 Финансијском споразуму за имплементацију националног програма за Босну и Херцеговину на основу ИПА програма – помоћ у транзицији и компонента јачања институција за 2007. годину. Споразум је потписан 27. фебруара 2009. године и 29. јуна 2009. године у Сарајеву, а потписао га је г. Драган Вранкић, министар финансија и трезора БиХ.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

МФА – БА – МПП

Број: 08/1-42-9767-1/11
Сарајево, 30.08.2011. године

PREDSJEDNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO	07.09.	20	11
05	05-1	2805	

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

САРАЈЕВО

Предмет: Приједлог Одлуке о ратификацији Допуне број 1 Финансијском споразуму за имплементацију националног програма за Босну и Херцеговину на основу ИПА програма – помоћ у транзицији и компонента јачања институција за 2007. годину; - доставља се -

У прилогу акта достављамо Приједлог Одлуке о ратификацији Допуне број 1 Финансијском споразуму за имплементацију националног програма за Босну и Херцеговину на основу ИПА програма – помоћ у транзицији и компонента јачања институција за 2007. годину, који је потписан 27. фебруара 2009. године и 29. јуна 2009. године у Сарајево, на енглеском језику.

Подсећамо да је Предсједништво Босне и Херцеговине на својој 58. сједници, одржаној 10. јуна 2009. године, прихватило предметну Допуну и за потписивање овластило Драгана Вранкића, министра финансија Босне и Херцеговине.

Савјет министара Босне и Херцеговине на својој 157. сједници, одржаној 24. августа 2011. године, утврдило је Приједлог одлуке о ратификацији наведене Допуне.

Молимо да Предсједништво Босне и Херцеговине, у складу са одредбама члана 17. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Службени гласник БиХ", број 29/00), проведе поступак ратификације Одлуке о ратификацији Допуне број 1 Финансијском споразуму за имплементацију националног програма за Босну и Херцеговину на основу ИПА програма – помоћ у транзицији и компонента јачања институција за 2007. годину.

Свен Алкадај
МИНИСТАР

DOPUNA BROJ 1

FINANSIJSKOM SPORAZUMU ZA IMPLEMENTACIJU NACIONALNOG PROGRAMA ZA BOSNU I HERCEGOVINU NA OSNOVU IPA PROGRAMA – POMOĆ U TRANZICIJI I KOMPONENTA JAČANJA INSTITUCIJA ZA 2007. GODINU

Kao što je prvobitno zaključeno između Evropske zajednice i Bosne i Hercegovine
31. jula 2008. godine,

Evropska zajednica, u daljnjem tekstu navodi se kao "Zajednica", koju zastupa Komisija
Evropskih zajednica, u daljnjem tekstu navodi se kao "Komisija",

s jedne strane, i

Bosne i Hercegovine, u daljnjem tekstu navodi se kao "Korisnik",

s druge strane,

zajednički u daljnjem tekstu navode se kao "strane",

Budući da,

- (a) Komisija je 20. decembra 2007. godine usvojila Odluku C(2007)6698 uspostavljajući Nacionalni program za Bosnu i Hercegovinu u okviru programa IPA - Pomoć u tranziciji i element jačanja institucija za 2007. godinu ("Program"). Ovaj Program se implementira putem Sporazuma o finansiranju koji je zaključen između Evropske zajednice i Bosne i Hercegovine na dan 31. jula 2008. godine
- (b) Program je izmijenjen i dopunjen 16. februara 2009. godine Odlukom Komisije C (2009) 867, kako bi se izmijenio obim implementacije jednog projekta.
- (c) Potrebno je donijeti Sporazum o finansiranju u skladu sa izmjenama i dopunama na Program koji je donijela Komisija Odlukom C(2009)867.

SLOŽILI SU SE KAKO SLIJEDI:

Član 1.

Dodatak A, "Nacionalni program za Bosnu i Hercegovinu u okviru programa IPA - Pomoć u tranziciji i element jačanja institucija za 2007. godinu" Sporazuma o finansiranju zaključenog između Evropske zajednice i Bosne i Hercegovine na dan 31. jula 2008. godine zamjenjuje se Dodatkom ovoj Dopuni br. 1.

ČLAN 2.

Sve ostale odredbe i uvjeti Finansijskog sporazuma ostaju nepromijenjeni.

Sačinjeno u dvije originalne kopije na engleskom jeziku, jedna kopija se uručuje Komisiji a jedna Korisniku.

Potpisao, za i u korist
Bosne i Hercegovine

Potpisao, za i u korist
Komisije

.....

.....

Dragan Vrankić, s.r.
Ministar finansija i trezora

Dimitris Kourkoulas, s.r.
Šef Delegacije

Sarajevo,

Sarajevo,

Datum

Datum

29.06.2009.

27.02.2009.

IZMIJENJENI I DOPUNJENI DODATAK

1. IPA 2007 NACIONALNI PROGRAM - Bosna i Hercegovina IDENTIFIKACIJA

Korisnik	Bosna i Hercegovina
CRIS broj	2007/019-352
Godina	2007
Trošak	49.736.394 €
Implementaciono tijelo	Evropska komisija
Konačni datum za sklapanje sporazuma o finansiranju	najkasnije do 31. decembra 2008.
Konačni datumi za ugovaranje	2 godine nakon datuma sklapanja Sporazuma o finansiranju. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Krajnji datum za izvršenje	2 godine nakon završnog datuma za ugovaranje. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Sektor Kodovi	11110, 11420, 12110, 14010, 15010, 15020, 15030, 15040, 15050, 15066, 16110, 16310, 21010, 22010, 22030, 23010, 24010, 31110, 32130, 33110, 41010, 43040
Budget line(s) concerned Budžetska linija (linije)	22.02.02: Nacionalni programi (komponenta pomoć u tranziciji i jačanje institucija) za potencijalne zemlje kandidatkinje
Voditelj programa	DG za proširenje C1
Voditelj provođenja	Delegacija Evropske komisije u BiH – Operativni odjel

1. PRIORITETNE OSE / (MJERE) / PROJEKTI

2. A PRIORITETNE OSE

Prioritetne ose EU pomoći IPA 2007 u Bosni i Hercegovini proizilaze iz procjene potreba da se premosti jaz između stvarnog stanja u oblastima reformi i napretka koji se očekuje u okviru Evropskog partnerstva i procesa stabilizacije i pridruživanja.

Prioriteti su u skladu sa vlastitom reformom sektora i planovima za razvoj Bosne i Hercegovine, kao i njenih glavnih strategija: Srednjoročna strategija razvoja (MTDS) i Strategija integracije u Evropsku uniju. Glavni strateški cilj prepristupne pomoći u Bosni i

Hercegovini je da podrži zemlju u tranziciji od zemlje potencijalnog kandidata do zemlje kandidata i do članstva u Evropskoj uniji.

Procjene potreba dovele su do broja prioriteta koji se ogledaju u Višegodišnjem indikativnom programu (MIPD) 2007-2009 za Bosnu i Hercegovinu.

Broj projekata proizlazi direktno iz prioriteta postavljenih u Evropskom partnerstvu koji označava više od 150 aktivnosti koje bi trebao podržati IPA program. To se također odražava na potrebe zemlje koje formulira korisnik. Pripremom programa IPA 2007 u velikoj mjeri upravlja zemlja korisnica, a povezana sa velikim brojem učesnika (svim državnim ministarstvima i državnim institucijama). To dovodi do visokog nivoa 'vlasništva' i održivosti putem države.

Glavno strateško razmišljanje je promovirati administrativno jačanje sposobnosti, da se riješi glavni preduvjet za provođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, te u isto vrijeme glavni nedostatak u BiH koji se još uvijek pojavljuje u državnoj upravi. S obzirom na ograničena finansijska sredstva IPA programa 2007, veliki investicijski projekti nisu prioritetizirani pošto ne mogu imati potreban utjecaj na razvoj. Pripremne aktivnosti se ipak očekuju, posebno u oblasti infrastrukture i ekonomske i društvene kohezije.

Prioritetne ose su navedene u četiri glavne oblasti: Osa 1. Politički zahtjevi, Osa 2. Društveno-ekonomski zahtjevi, Osa 3. Evropski standardi i Osa 5. Dijalog civilnog društva. (Napomena: Program Zajednice (prioritetna osa 4 u okviru programa IPA), obuhvaćen je CARDS-om 2006, i nikakva dodjela nije predviđena u okviru ovog programa).

2. B OPIS PROJEKATA

Popis sa nazivima i budžet od 46 projekata u okviru programa IPA AP 2007 je priložen.

Osa 1 – Usmjeravanje na političke zahtjeve

1.1. PROMOVIRANJE DRUŠTVENOG UKLJUČIVANJA I POVRATAK

Povratak

Više od milion izbjeglica i raseljenih osoba vratilo je svoje prijeratne domove u Bosni i Hercegovini. Međutim, stvarno stanje, posebno u odnosu na takozvani "manjinski povratak", znatno je manje. Broj povratnika se značajno smanjuje, ali postoje procjene da oko pola miliona ljudi još uvijek razmišlja o povratku, a postoji još uvijek znatan broj registriranih izbjeglica i raseljenih osoba u Bosni i Hercegovini. Najvažniji programi povratka, kao što je projekat SUTRA koji finansira Evropska komisija i Nizozemska a implementira UNDP, značajno su doprinijeli ovom postignuću. Fond za povratak koji je osnovan 2005. godine također je doprinio obnovi stambenih jedinica u 30 općina. Međutim, uvjeti koji su potrebni da bi se povratak učinio održivim, uključujući pristup pomoći za obnovu, zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu, penzije, komunalne usluge i obrazovanje još uvijek treba da se poboljšaju.

Općina Srebrenica predstavlja veliki broj posebnih problema u tom pogledu, vezanih posebno za masakr 8.000 njenih bošnjačkih građana u 1995. godini. Pitanje Srebrenice je još uvijek posebno osjetljivo u BiH. U tom smislu predloženo je da se podrži projekat čiji je cilj

identificiranje mnogih žrtava tog masakra, čime utvrđivanje istine u određenoj mjeri doprinosi rješavanju sukoba.

Operacije deminiranja u Bosni i Hercegovini se nastavljaju i to je ključni faktor za povratak izbjeglica. Procjenjuje se da još uvijek postoji 67.000 mina i oko 650.000 neeksplozivnih sredstava koja destruktivno utječu na 10.000 lokaliteta. Usvojen je novi Akcioni plan protuminskog djelovanja do 2009. Implementacija će zahtijevati kontinuirani angažman međunarodne zajednice.

Kako bi se odgovorilo na ove izazove, provodit će se sljedeće aktivnosti:

- Razminiranje i tehnički pregled radi smanjenja rizika protupješačkih mina i kako bi se poboljšali lokalni i regionalni utjecaji efikasnog protuminskog djelovanja preko cca. 1, 5 miliona m².
- Rekonstrukcija stambenih jedinica i sličnih tehničkih infrastrukturnih objekata kako bi se omogućio održivi povratak na području općine Kotor-Varoš. Projekat će se provoditi kroz nepovratna sredstava nakon poziva na dostavu prijedloga za projekte. Kriterije za izbor i popis krajnjih korisnika odobrava Komisija.
- Podrška Odsjeku za forenzičku nauku Međunarodne komisije za nestale osobe u cilju identificiranja žrtava masakra u Srebrenici iz 1995. godine putem DNK analize.

Socijalna uključenost

Sistemi socijalne sigurnosti imaju ograničena finansijska sredstva i fragmentirani su. To ima negativan utjecaj na mnoge kategorije socijalno ugroženih osoba i osoba sa invaliditetom s obzirom na ograničene resurse koji su na raspolaganju. Ipak, jedna trećina ukupnog budžeta dodjeljuje se ratnim veteranima, što ograničava podjednako i dalje druge ugrožene kategorije. Naprimjer, oko 50% osoba s invaliditetom nema zdravstvenu zaštitu, a velika većina je nezaposlena. Mnoge izbjeglice i dalje žive u veoma teškim okolnostima, a u mnogim dijelovima zemlje još uvijek ne uživaju osnovnu penzijsku i zdravstvenu zaštitu unatoč zakonima na državnom nivou po toj stvari. Djelotvorne politike za podršku socijalno ugroženim osobama i dalje se nastavljaju.

Konvencija o pravima djeteta uključena je u pravni sistem Bosne i Hercegovine i vlasti se zalažu za prava i dobrobit djece. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je izradilo Akcioni plan za djecu za period 2002 - 2010 pod pokroviteljstvom UNICEF-a, ali zdravlje i socijalna zaštita djece nije osigurana, te invalidna djeca nemaju dovoljno medicinske njege i mogućnosti za obrazovanje. IPA program 2007 planira veliki projekat sa UNICEF-om koji sufinansira EU, DFID i Norveška kako bi se implementirao Akcioni plan.

Projekti usmjereni na rješavanje tih pitanja su:

- Funkcionalna revizija socijalnog sektora, čija je svrha da se pomogne manjinskim i ranjivim grupama što se tiče javnih službi, pitanja zakona i društveno-ekonomskog razvoja. Revizija će procijeniti sve bitne funkcije počinjući od formuliranja politike i strategije, nadležnosti zakonodavne formulacije i donošenja zakona do implementacije i izvršenja koja se odnose na javne službe na svim nivoima vlasti.
- Jačanje socijalne zaštite i sistema za uključivanje djece u BiH, uspostavljanje upravljačke strukture koja će definirati i provoditi socijalnu zaštitu i sistem uključivanja djece u širem kontekstu društveno-ekonomske reforme i razvojnih procesa u BiH. Projekt će sufinansirati Norveška i DfID (UK), a implementirat će ga UNICEF kroz direktni sporazum o nepovratnim sredstvima.

1.2. VLADAVINA PRAVA

Pravosuđe i reforma policije

Uprkos novijem napretku i konsolidaciji, pravosudni sistem u BiH i dalje se suočava sa preprekama u svom efikasnom djelovanju, kao što su četiri paralelne i odvojene nadležnosti na nivoima Države, Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Brčkog, različiti sistemi zakona, 14 ministarstava pravde, četiri različita pravosudna ispita za pravnike i sl. Veoma veliki naponi se ulažu kako bi se smanjio zaostatak predmeta, ali oni ostaju ogromni (više od 1,9 miliona na kraju 2006). Građani se žale na kršenje prava, na neefikasnu pravnu zaštitu, na slobodan pristup sudu i duge sudske postupke, a sudije su često pretrpane predmetima. Alternativne izvansudske mjere rješavanja kao što su posredovanja ili arbitraže također bi trebale biti uvedene u pravosudni sistem.

Glavna tijela na državnom nivou koja se bave pravosuđem su:

- Ministarstvo pravde države BiH sa ograničenim nadležnostima i osobljem,
- Sud BiH sa međunarodnim "Registrom"
- i Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV) koje suštinski upravlja reformom pravosuđa, ali ima samo ograničene resurse. VSTV, kao nezavisno i samostalno tijelo, i dalje igra važnu ulogu u poboljšanju stanja u pravosuđu. Ono ima jasan mandat po zakonu kako bi se osiguralo održavanje nezavisnog, nepristranog i profesionalnog pravosuđa.

Razvoj u pravosuđu se sprečava odsustvom koordinirane strategije za sektor: postoji široki konsenzus koji bi trebao biti razvijen pod vođstvom Ministarstva pravde BiH.

Iako je Direkcija za reformu policije uspješno završila svoj zadatak da izradi izvještaj i Akcioni plan za reformu policije, nije bilo političkog konsenzusa za nastavak njegove provedbe do sada. Stoga nije moguće u ovoj fazi predočiti i konceptirati projekte radi podrške ovom procesu. Tehnički savjet i obezbjeđenje specijalizirane opreme (telekomunikacije, forenzika itd ...) nastavlja da finansira CARDS 2006, budući da postoji konsenzus između policijskih snaga za jačanje obuke, koordinacije i stručnih sposobnosti. Jedna od takvih identificiranih oblasti je borba protiv pranja novca i saradnja između agencija za provođenje i tužilaca.

Programi u oblasti pravosuđa i policije obuhvatać će:

- Podršku strategiji planiranja, koordinaciji pomoći i spremnosti za evropske integracije u državi BiH i entitetskim ministarstvima pravde kako bi se pomoglo stvaranju konkretnog plana rada za uspostavljanje i funkcioniranje efikasnih jedinica odgovornih za te zadatke, kao i kako bi se pripremili planovi za višegodišnju pomoć širom sektora za pravosuđe.
- Povećanje efikasnosti pravosuđa kroz uspostavu sistema za upravljanje predmetima (CMS) za sudove i tužilaštva u 24 suda; stvaranje nove verzije sistema za upravljanje sadržajima za tužilaštva (CMS), te obuke osoblja za informacijske komunikacijske tehnologije (ICT) u sudovima i VSTV-u. Sredstva će biti dodjeljivana putem direktnog sporazuma o nepovratnim sredstvima sa VSTV-em.
- Efikasno upravljanje zatvorom: pripremiti potrebne preduvjete za uspostavu konzistentnog i troškovno efikasnog sistema upravljanja zatvorom i sposobnosti za razvoj sudske policije u cijeloj zemlji; uvesti alternativne sankcije i shemu za nadzor

nad počiniteljima, kao i pripremanje novog regulatornog režima za prijestupnike sa mentalnim nedostacima.

- Zajedničku obuku SIPA-e, finansijskih obavještajnih jedinica i jedinica za istraživanje kriminala, tužilaca, finansijskih regulatornih agencija i institucija, jačanje sposobnosti finansijskih obavještajnih i kriminalističko-istražnih jedinica u istraživanju i analizi sumnjivih transakcija, te poboljšanje saradnje sa tužiocima i finansijskim regulatornim agencijama za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

1.3. JAVNA UPRAVA I REFORMA USTAVA

Bosna i Hercegovina ima neefikasne administrativne strukture. "Nacionalna strategija za reformu javne uprave" usvojena je u ljeto 2006. godine, ali još nije provedena, iako je glavni prioritet za Evropsko partnerstvo. Zajedničku strukturu za implementaciju ("PAR-Platform") usvojile su u maju 2007. godine vlade RS, FBiH i Brčko Distrikta i treba da je potvrdi Vijeće ministara BiH. Memorandum o razumijevanju o multidonatorima Fonda za javnu upravu za provođenje strategije također je odobren kao rezultat postojeće podrške projektima Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju (CARDS). Ured za koordinaciju Reforme javne uprave (PARCO) ostaje slab iako zahtijeva daljnju podršku, sa samo 6 uposlenika od ukupno 17 mjesta, i ograničenom budžetskom podrškom.

Koordinacija politike koja se odnosi na evropske integracije je mnogo naprednija. Direkcija za evropske integracije (DEI) uspjela je da se uspostavi kao referentna tačka za pitanja integracije u Evropsku uniju (Strategija za integraciju u Evropsku uniju, podrška pregovorima o stabilizaciji i pridruživanju (SAA), prijevod pravne stečevine Evropske unije, usklađivanje zakonodavstva, programiranje finansijske pomoći). Podrška sada treba da se dovede u sljedeću fazu, gdje Direkcija za evropske integracije (DEI) pokazuje znanje i sposobnosti za integraciju u Evropsku uniju u svim sektorima pravne stečevine Evropske unije, posebno onih vezanih za implementaciju sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SAA), koji je jednom potpisan i koji je na snazi.

U tom kontekstu, postoji konsenzus da trenutne strukture BiH nisu prikladne za pripremu za evropske integracije, te da je potrebna bolja i jasnija raspodjela nadležnosti da bi se apsorбирale i provodile mnoge obaveze koje implicira sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SAA). Krajnji cilj je da se uspostave efikasnije strukture sposobne da osiguraju političku stabilnost, privredni i društveni razvoj, te se pripreme za članstvo u Evropsku uniju. Specijalni predstavnik Evropske unije pripremio je zajedničku platformu i predložio političkim strankama da nastave razgovore o ustavnim reformama. Platforma, jednom odobrena, zamišljena je da osigura potpuno 'vlasništvo' procesa od strane lokalnih aktera, uz snažnu podršku međunarodne zajednice (EUSR-a, EZ-a, EU predsjedništva i SAD).

Zakon o ombudsmenima usvojen je u martu 2006. godine i predviđa spajanje entitetskih institucija za ombudsme sa državnim ombudsmenom u skladu sa međunarodnim konvencijama. Stvarno spajanje se očekivalo od januara 2007. godine, ali je došlo do odgode. U međuvremenu, postojeći uredi ombudsmena se redovno sastaju i uspostavljaju dobru saradnju. Osnovna komunikacijska sredstva su potrebna za početak poslovanja novog ombudsmena BiH i njegova dva ureda na terenu.

Važno ograničenje za jačanje kapaciteta u javnoj upravi je i dalje nedostatak osoblja s obzirom na ograničena budžetska sredstva. Sposobnosti koje su potrebne za poslove koje zahtijeva evropska integracija i reforme u prioritetnim sektorima također nedostaju. Posao

koji još uvijek treba da se uradi prema profesionalnoj državnoj službi sa karijernim sistemom zasniva se na iskustvu i zaslugama.

Privlačenje i zadržavanje mladog i dobro kvalificiranog osoblja i adekvatno osposobljenih viših menadžera ostaje i dalje izazov. Sistem upravljanja ljudskim resursima u javnoj upravi kao cjelini slabo se razvija. Agencija za državnu službu ipak stiče iskustvo i efikasnost i koordinira sa entitetskim agencijama za državnu službu kao dio projekta za obuku koji finansira Evropska komisija. Usklađivanje tri zakona o državnoj upravi je također važan zadatak koji predstoji.

Na važnom aspektu PAR strategije zasniva se sistem unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru (PIFC) u skladu sa međunarodnim standardima kontrole i revizije (a.o. Uputstva Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) za internu kontrolu u javnom sektoru) i najboljom praksom Evropske unije. Bosna i Hercegovina treba da razvija i uvodi savremena načela odgovornosti za upravljanje i funkcionalno neovisnu internu reviziju, sa naglaskom na procjeni sistema interne kontrole. Koordinator za internu reviziju imenuje država i entiteti i oni rade na izradi koordiniranih zakona za internu reviziju, ali finansijsko upravljanje i sistem kontrole treba da budu dalje razvijani i usklađivani.

U cilju rješavanja ovih problema predviđaju se sljedeći projekti:

- Jačanje sposobnosti za proces reforme ustava: podrška će biti osigurana za sve zainteresirane strane za proces ustavne reforme, uključujući državne vlasti, političke stranke, civilno društvo, građane i medije;
- Daljnja podrška PARCO-u, jeste da izgradi svoju sposobnost da koordinira i upravlja implementacijom PAR strategije za reformu javne uprave;
- Podrška Vladi BiH za proces evropske integracije i koordinacije pomoći Zajednice sa ciljem daljnjeg jačanja kapaciteta Direkcije za evropske integracije (DEI), da se koordinira proces integracije u Evropu i prenese znanje o pravnoj stečevini Evropske unije na sve sektore ministarstava i institucija koje imaju odgovornost da implementiraju Privremeni sporazum i sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SAA), da se implementira zakonska translacija, da se pojačaju funkcije nacionalnog koordinatora IPA i višeg voditelja programa (NIPAC i SPO) putem vlade;
- Jačanje sistema upravljanja ljudskim resursima (HRM) u oblasti osposobljavanja za državnu službu kroz twinning program kako bi se stvorili zajednički principi i sistem obuke koji podržava sistematsko, kvalitetno provođenje obuke u institucijama BiH;
- Podrška ombudsmenu za ljudska prava u BiH, da se jača sposobnost za nedavno integrisanu instituciju kako bi provela svoj mandat postavljanjem komunikacijske mreže za sve urede ombudsmena;
- Razvoj i implementacija strategije javne unutrašnje finansijske kontrole (PIFC) širom zemlje za jačanje finansijskog kontrolnog okruženja u kojem djeluje javna uprava. Projekt će biti usmjeren na uspostavljanje usklađenog zakonodavstva, na centralne jedinice za usklađivanje, na internu reviziju i finansijsko upravljanje i kontrolu na svim relevantnim nivoima vlasti (država i entiteti), kao i mehanizmu za koordinaciju.

Osa 2 – Usmjeravanje na društveno-ekonomske zahtjeve

2.1. RAD I EKONOMSKI RAZVOJ

Za BiH se predviđa da nastavi širiti stalni tempo od 6% u 2007.g., nešto više nego u 2005. godini (+5,8%) i 2006. godini (+5,9%). Međutim, zbog niskog nivoa diversifikacije u

privredi, rast je krhak i izložen razvojem svjetskih tržišnih cijena. Potrebno je daljnje ulaganje u poduzeća da bi se razvoj učinio održivim.

Deficit tekućeg računa se smanjio sa 22,5% BDP-a u 2005. godini na 15% BDP-a u 2006. godini, ali to je uglavnom zbog promjene uvoza od 2005. do kraja 2006. godine. Neizbalansiranost tekućeg računa i dalje je glavni problem, čak i ako se očekuje povećanje izvoza brže od uvoza. Industrijska proizvodnja i izvozi također se u velikoj mjeri temelje na niskoj dodatnoj vrijednosti proizvodnje (metalnoj i rudarstvu).

Mala i srednja poduzeća posebno su izložena rizicima u odsutnosti poslovnog okruženja koje je moguće. Pravni i institucionalni okvir za mala i srednja poduzeća je fragmentiran i ima mali kapacitet za kreiranje politike i pružanje usluga poduzećima i na državnom i na entitetskom nivou. Mala i srednja poduzeća BiH i industrijske strategije su još uvijek u toku u Vijeću ministara i treba da budu usvojene. Sposobnost implementacije treba da bude kreirana na državnom nivou.

Izvoz treba poticati, i predstavljanje Vanjskotrgovinske komore kao agencije za promociju izvoza je pozitivan razvoj. Vijeće za promociju izvoza je sada funkcionalno i postavlja niz političkih pitanja koja treba poduzeti u svojoj prvoj godini rada, a Agencija za strana ulaganja (FIPA) razvija strategiju direktnih stranih ulaganja (FDI).

Nezaposlenost ostaje visoka, na 31% u 2006. godini, a očekuje se da će ostati preko 30% u sljedeće dvije godine. Do sada, privredni rast nije bio u stanju da generira zaposlenost, pošto je trenutni cilj poduzeća poboljšanje produktivnosti. Postoji niz problema koji ometaju funkcionisanje tržišta radne snage, kao što je nejednako društvo i profit kao i porezni sistemi između oba entiteta, i kruti sistemi za utvrđivanje plata. Sveobuhvatni program za poboljšanje mobilnosti i fleksibilnosti tržišta radne snage je obavezan. Ključ za takvu politiku je neophodna koordinacija između svih zainteresiranih strana, kao i efikasan dijalog između društvenih partnera.

IPA program 2007 će pridonijeti društvenom i privrednom razvoju sa sljedećim projektima:

- Jačanje sposobnosti institucija u BiH za razvoj politike za promociju izvoza; unapređenje konkurentnosti kompanija, posebno malih i srednjih poduzeća, na stranim tržištima; te poboljšanje politike promoviranja izvoza i okruženja u BiH.
- Podrška regionalnoj privredi i razvoj malih i srednjih poduzeća (SME), s ciljem jačanja institucionalnog i pravnog okvira za regionalnu privredu i razvoj malih i srednjih poduzeća (SME), stvaranje ambijenta za učenje o poslovnom sektoru i stvaranje kompetencija i sposobnosti na doživotno učenje o poduzetništvu povezivanjem sistema obrazovanja i privrede.
- Poboljšanje aktivnih tržišta rada stvaranjem aktivne politike aktivnog tržišta rada, mjerama tržišta rada, i sposobnosti da se iste provedu.
- Poboljšanje dijaloga između društvenih partnera, pružajući smjernice i treniranje na radnim praksama u oblasti industrije i radnih odnosa.

2.2. ZDRAVLJE I OBRAZOVANJE

Institucionalni ustroj u oblasti obrazovanja Bosne i Hercegovine je posebno složen. Poboljšanja u pogledu zakonskog okvira su spora; ključni zakoni koji se tiču predškolskog, stručnog obučavanja i visokog obrazovanja još su uvijek u toku. Kao posljedica toga, Bosna i Hercegovina ne ispunjava zahtjeve koji su postavljeni Bolonjskim procesom. Implementacija postojećeg zakonodavstva je slaba.

Zakon o visokom obrazovanju je još uvijek neriješen na državnom parlamentu (od juna 2007.), dok je Republika Srpska usvojila svoj sopstveni Zakon o visokom obrazovanju 2006. godine, koji je usmjeren na racionalizaciju privatnih ustanova i pripremajući entitet za zahtjeve Bolonjskog procesa kao što imaju Sarajevski, Zeničko-dobojski i Tuzlanski kanton. Postoji hitna potreba za usklađivanjem, te usvajanje Zakona o visokom obrazovanju i Zakona o agenciji za obrazovanje je od posebnog značaja za Bosnu i Hercegovinu kako bi se udovoljilo zahtjevima Bolonjskog procesa i Lisabonske konvencije.

U oblasti zdravstva, Ministarstvo civilnih poslova ima koordinirajuću ulogu na državnom nivou. Osnovna odgovornost za zdravlje počiva na entitetskim i kantonalnim ministarstvima, koja su ujedno i osnivači zdravstvenih ustanova, uključujući laboratorije.

Postojeće strategije zdravstvenog sektora za entitete jasno ukazuju na potrebu poboljšanja javnog zdravlja, planiranja i donošenja odluka i kao element u promoviranju pravičnosti i jednak pristup zdravstvenim uslugama, ali također i osiguranja dobrog upravljanja unutar sektora za zdravstvo.

Postoji 18 zavoda javnih zdravstvenih instituta (entitetskih i kantonalnih) koji imaju različite sposobnosti i kompetencije (prikupljanje podataka, sprečavanje bolesti, sanitarne kontrole itd.). Linije izvještavanja nadležnim ministarstvima i prikupljanje podataka o zdravstvenim pitanjima ipak su slabo definirane. Postoji određena potreba koordinacije metoda i prakse javnih zdravstvenih institucija kako bi im pomogla da osiguraju bolje javne zdravstvene usluge i podršku za osiguravanje podataka kao i plan provođenja zdravstvene politike.

Osim toga, nedavni događaji i izbijanja lako prenosivih bolesti poput zarazne bolesti SARS i ptičija gripa privukli su pažnju Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i zdravstvenih vlasti o spremnosti zemalja za rano otkrivanje i praćenje takvih bolesti. Zdravstveni sistem u BiH nije dobro pripremljen za ovakve situacije: laboratoriji koji se bave mikrobiološkim materijalima popunjeni su dobrim stručnjacima, ali nedostaje oprema.

Projekti koji su predloženi da pomognu BiH da odgovori na ove izazove uključuju:

- Jačanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini (faza 3): da uspostavi i ojača institucije na državnom nivou koje efikasno koordiniraju i upravljaju reformom visokog obrazovanja, usklađuju sistem visokog obrazovanja stvaranjem i primjenjivanjem zajedničkih standarda i procedura za osiguranje kvaliteta i osposobljavanja u cijeloj zemlji.
- Podršku reformi visokog obrazovanja u BiH kako bi se omogućilo priznavanje diploma u skladu s Lisabonskom konvencijom, uspostavljanje ENIC/NARIC centra za priznavanje diploma, podršku institucionalnom razvoju univerziteta za povećanje troškova i djelotvornosti upravljanja.
- Osiguravanje opreme za veterinarske škole, osiguravanje alata za uspješnu provedbu programa reformisanog nastavnog plana i programa i razvijanje relevantnih vještina učenika u 5 vrsta zanimanja.
- Jačanje zavoda za javno zdravstvo, usklađivanje javnih zdravstvenih funkcija sa praksama Evropske unije, povećanje sposobnosti koja se odnosi na prevenciju bolesti i promociju zdravlja, uključujući sposobnost da se potpuno implementiraju Međunarodni zdravstveni propisi (IHR) Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i Okvirna konvencija o kontroli duhana (FCTC), te uspostavi sistem o informiranju zdravlja radi politike planiranja i u svrhe donošenja odluka.
- Jačanje sposobnosti zdravstvenog sistema da odgovori na moguću prijetnju lako prenosivih zaraznih bolesti uvođenjem biosigurnosnih kabineta i osiguravanje

relevantne opreme za laboratorije koje se bave mikrobiološkim materijalima potencijalno opasnim za njihovo osoblje i cjelokupno stanovništvo.

Intervencije u oblasti obrazovanja i obuke će biti usko koordinirane sa aktivnostima koje se finansiraju u okviru programa Tempus koji podržava reformu visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini putem projekata za saradnju među univerzitetima.

Osa 3 – Evropski standardi

3.1. PODRŠKA USPOSTAVLJANJU REGULATORNIH SISTEMA

Finansijski sektor

Rapidna konsolidacija bankarskog sektora se nastavlja dok banke u stranom vlasništvu tvrde da imaju 65% ukupne bankovne aktive. Međutim, nikakav napredak nije postignut u uspostavljanju jedinstvene Agencije za bankarstvo na državnom nivou, te odvojeno bankarsko zakonodavstvo i nadzor još uvijek prevladava u oba entiteta. Čertdeset i šest mikrokreditnih organizacija (MCO) sada su pod nadzorom i licencom entitetskih agencija za bankarstvo, i obje banke i mikrokreditne organizacije (MCO) susreću se sa sličnim problemima u vezi sa licenciranjem i nadzorom pošto posluju u cijeloj zemlji.

Postoje 24 osiguravajuća društva koja posluju u BiH, od kojih su većina u lokalnom vlasništvu (osiguravajuća društva u stranom vlasništvu kontrolišu nekih 47% tržišta osiguranja). Kapital sektora za osiguranje raspolaže otprilike 47% bruto društvenog dohotka (GDP). Državna Agencija za osiguranje počela je sa svojim aktivnostima u augustu 2006. godine sa još uvijek smanjenim osobljem: njena uloga je ograničena i uključuje usklađivanje entitetskog zakonodavstva, međunarodno izvještavanje i koordinaciju i arbitražu između entitetskih agencija za nadzor. Licenciranje i nadzor ostaje, što se tiče bankarstva, u nadležnosti entitetskih agencija.

Unapređivanje sposobnosti za regulatorno i nadzorno provođenje u sektoru osiguranja je potrebno u oblastima kao što je sporedno zakonodavstvo, finansijski izvještaji, razmjere solventnosti i sl. Poboljšana sposobnost za provođenje nadzora se također zahtijeva u bankarskom sektoru.

Projekti predviđeni za jačanje finansijskog sektora uključuju:

- Jačanje sposobnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine kako bi se povećala efikasnost upravljanja ljudskim resursima u Banci, uključujući potrebe za obučavanje procjene i stvaranja višegodišnje strategije za obučavanje.
- Jačanje sposobnosti Agencije BiH za osiguranje i agencija za nadzor osiguranja Federacije i Republike Srpske kako bi se poboljšalo institucionalno uspostavljanje i razvijale sposobnosti osoblja da obavljaju svoje zadatke, izradile smjernice i procedure za izvozne kredite i smjernice za arbitražne postupke u slučaju usklađivanja sporova između entiteta u oblasti osiguranja.

Viza, migracija i azil

Još uvijek nema Strategije o nacionalnoj migraciji za sljedeće nadolazeće godine i institucije sektora imaju ozbiljan nedostatak osoblja za implementaciju sektora. Postoji mnogo institucija koje su u ovo uključene: Sektor za migracije u Ministarstvu sigurnosti, Služba za strance osnovana 2006. godine pod nadležnošću Ministarstva sigurnosti, i Centar za

prihvatanje ilegalnih migranata (trenutno se organizira). Sve su one podvrgnute organizaciji ili reorganizaciji.

Ministarstvo sigurnosti priprema zakonski sistem: Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu, podzakonske akte za nove službe, Poslovník o radu itd. Sistem o podacima migracije, integrirana elektronska baza podataka za sve podatke koji se odnose na strance koji će se dijeliti između svih agencija za migracije u BiH, treba da bude pripremljen. Razvoj postaje hitan u svjetlu sve većeg povećanja ilegalnih graničnih prijelaza i upotrebe krivotvorenih dokumenata (udvostručeno između 2005. i 2006. godine).

Za podršku sektoru za migracije, IPA će osigurati:

- Pomoć Ministarstvu sigurnosti, Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice i drugim nadležnim organima za efikasno upravljanje migracijama, s ciljem da se poboljša zakonski i institucionalni okvir u upravljanju migracijama i suzbijanju trgovine ljudima i ilegalne migracije u skladu sa standardima Evropske unije, te stvaranje efikasne koordinacije i komunikacijskog sistema među svim koji su zainteresirani.

Kvalitetna infrastruktura

Razvoj kvalitetne infrastrukture je izuzetno važan za pomoć poduzećima Bosne i Hercegovine da razvijaju izvozno tržište i podržavaju privredni razvoj:

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine je osnovan i upravlja standardima u skladu sa modelom dobrovoljne standardizacije Evropske unije CEN-a, CENELEC-a, and ETSI-a. Do danas, 7,328 evropskih normi (EN) je usvojeno kao bh. standardi (BAS), velika većina njih deklarativnom metodom. Od ukupnog broja usvojenih evropskih normi (EN), 1,122 su one koje daju pravo na pretpostavku o usklađenosti sa bitnim zahtjevima tehničkih propisa. Nedostatak kapaciteta ljudskih resursa u Institutu za standardizaciju narušava njegovu sposobnost da efikasno obavlja zadatke.

Institut za akreditaciju BiH (BATA) radi u skladu sa zahtjevima standarda EN 45000 i ISO/IEC 17000 serije, kao i sa preporukama i uputstvima Evropske saradnje za akreditaciju (EA), Međunarodnog foruma za akreditaciju (IAF) i Međunarodne saradnje za akreditaciju laboratorija ILA(C). Institut za akreditaciju BiH (BATA) dodijelio je 28 akreditacija: 11 laboratorija za ispitivanje, 5 mjeriteljskih laboratorija, 2 tijela za certificiranje i 10 tijela za inspekcije, ali još uvijek treba da se utvrde uvjeti za buduće međunarodno priznanje BiH za ispitivanja, kalibraciju i certificiranje rezultata, te da se pripremi za potpisivanje multilateralnog ugovora sa Evropskom saradnjom za akreditaciju.

Zakonodavstvo o mjeriteljstvu još nije usklađeno sa standardima Evropske unije koji zahtijevaju razdvajanje pravnog, naučnog i industrijskog mjeriteljstva, kao i usklađivanje zakonodavstva između države i entiteta. BiH treba da razvija sistem distributivnog mjeriteljstva u skladu sa modelima Evropske unije, te da postavlja zahtjeve za međunarodno priznanje mjeriteljskih usluga u BiH. Osim toga, pripremanje Instituta za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine za svoje buduće punopravno članstvo u EUROMET, EUROCHEM, WELMEC, OIML i Konvenciji o mjerenju treba da počne.

BiH je osnovala Agenciju za nadzor tržišta koja će, zajedno sa inspektoratima entiteta i carinskih institucija, činiti sistem nadzora nad tržištima. Daljnji razvoj sposobnosti sistema za nadzor tržišta zasniva se na odgovarajućem zakonodavstvu za proizvode koje je potrebno

kako bi se garantirala sigurnost i usklađenost tehničkih proizvoda s dobrom praksom Evropske unije.

Uprkos Odluci Vijeća ministara o "Planu aktivnosti za realizaciju Programa za prijenos tehničkih propisa" koja utvrđuje podjelu nadležnosti između institucija BiH odgovornih za prijenos i provedbu tehničkih propisa, veći dio oblasti tehničkih propisa praktično nije regulisan ili implementiran. U nedostatku nadležnih organa državne vlasti, propisi na entitetskom nivou često se temelje na različitim odredbama, tako stvarajući prepreke za funkcioniranje unutrašnjeg tržišta.

Sljedeći projekti su predloženi da pomognu BiH u prevladavanju ovih teškoća:

- Jačanje sistema akreditacije BiH, utvrđivanje uvjeta za buduće međunarodno priznanje BiH za testiranja, kalibraciju rezultata, i certificiranje i pripremanje Instituta za akreditaciju BiH za potpisivanje multilateralnog sporazuma sa Evropskom saradnjom za akreditaciju (EA).
- Jačanje sistema mjeriteljstva u BiH, razvoj sistema za distributivno mjeriteljstvo, početak pripreme Instituta za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine za svoje buduće punopravno članstvo u EUROMET, EUROCHEM, WELMEC, OIML i Konvenciji o mjerenju će poboljšati zakonodavni okvir i nacionalnu mjeriteljsku infrastrukturu kako bi se zadovoljili zahtjevi za usklađivanje zakona sa zakonodavstvom Evropske unije i sa najboljom praksom laboratorija Evropske unije.
- Sigurnost infrastrukture za razvoj kapaciteta za izradu zakona i provođenja tehničkih propisa u resornim ministarstvima kako bi se uspostavio sistem ocjenjivanja usklađenosti, te da se dalje razvija sposobnost sistema za nadzor tržišta u BiH.

Energija i telekomunikacije

Razvoj efikasnih mreža industrije bitan je za ekonomski razvoj u BiH. BiH je potpisnica Ugovora o energetske zajednici. Prema Ugovoru, BiH se obavezala da implementira razne aktivnosti koje vode ka liberalizaciji tržišta energije (plina i električne struje). Napredak je postignut u oblasti električne energije, ali plan koji se odnosi na gas treba da se razvija. Mnoge ključne radnje koje su potrebne nisu ispunjene do dogovorenog roka jula 2007. godine i BiH treba pojačati napore da postane aktivni član energetske zajednice i član energetskih tijela Evropske komisije kao što su ETSO, SEETSO i UCTE.

Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine (CRA) je zadužena za provođenje zakona i praćenje situacije na tržištu u oblasti informacijskog društva, medija i audio-vizuelne politike. Agencija je aktivna u pripremanju za djelotvornu tržišnu konkurentnost kako bi bila uvedena na tržište telekomunikacija. Sa više resursa, Regulatorna agencija za komunikacije (CRA) će biti bolje pozicionirana kako bi igrala neophodnu aktivnu ulogu u promoviranju konkurentnosti u sektoru.

Projekti za potporu regulisanja i liberalizacije mrežnih industrija obuhvataju:

- Pomoć za ispunjavanje uvjeta iz Ugovora o energetske zajednici i drugim međunarodnim obavezama; kampanju za javno obrazovanje u pogledu Ugovora o energetske zajednici, energetske efikasnosti, obnovljivih izvora energije i reforme u sektorima energije i gasa. Projekat će također podržati formiranje novog generiranja i kompanija za distribuciju u energetskom sektoru i nove kompanije za distribuciju i prijenos u sektoru za gas.

- Jačanje sposobnosti Regulatorne agencije za komunikacije (CRA) kako bi joj se omogućilo da obavlja svoj mandat i ispunjava standarde Evropske unije u vezi sa telekomunikacijama; usklađivanje zakonskog okvira telekomunikacija u BiH sa pravnom stečevinom Evropske unije, te da potiče konkurenciju i liberalizaciju telekomunikacijskog tržišta, posebno kroz uspostavu funkcionalnog broja sistema za prenošenje.

Statistika i informacijski sistemi

Razvoj stvaranja politike je veoma ovisan o pouzdanim informacijama i informacijskim sistemima. BiH još uvijek gradi svoje statističke sposobnosti i nema pouzdani sistem zemljišnih knjiga u cijeloj zemlji ili siguran sistem za obradu podataka o građanima.

Osjetljive baze podataka (identifikacioni dokumenti, registarske tablice za automobile itd.) obrađuje Direkcija sistema za zaštitu podataka građana (CIPS). Donošenje zakona je još uvijek potrebno kako bi se CIPS transformisao u Agenciju za podatke o društvu na državnom nivou zaduženu za implementiranje Strategije za informacijsko društvo. Osnivanje Agencije za informacijsko društvo je zahtjev vlastitog Nacionalnog akcionog plana BiH o organiziranom kriminalu. Do čekanja propisa koji još nisu usvojeni, kao i reorganizacije, CIPS poduzima neophodne korake da osigura podatke i da upravlja pristupom podacima.

U oblasti statistike, Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS) ima koordinirajuću i usmjeravajuću ulogu. Zemlja proizvodi ograničen broj ekonomskih podataka, a nema sveobuhvatnu statistiku stanja plaćanja ili podataka o nacionalnim računima. Nedostatak kvalitetne ekonomske statistike, naročito u pogledu fiskalnih podataka, nacionalnih računa i vanjskog bilansa je ozbiljno ograničenje za ekonomsku političku raspravu, kako unutar vlasti tako i unutar međunarodne zajednice. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS) ima zadatak da pripremi plan aktivnosti za popis stanovništva. Iako ne postoji jasno rješenje, sve indicije ukazuju da će se popis stanovništva u BiH izvršiti u 2011. godini, u isto vrijeme kao i u drugim zemljama u regiji. Nekoliko donatora u BiH, među kojima je Evropska komisija i UNDP, pokazali su svoju spremnost za podršku Agenciji za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS) u pripremanju aktivnosti za popis stanovništva.

Na sistem zemljišne administracije u Bosni i Hercegovini negativno utječu previranja u posljednjih 15 godina. U danima nakon rata, upotreba zemljišnog modela značajno se promijenila: uništena infrastruktura, neiskorišteno zemljište zbog minskih ostataka, neplanske gradnje nakon rata itd. Osim toga, sistem podataka o zemljištu (zemljišne knjige i katastar) je djelomično uništen u toku rata i u ratom pogođenim područjima. Ostatak sistema, koji je spašen, nije ažuriran pravovremeno, da bi odražavao promjene. Restauracija i ažuriranje sistema podataka o zemljištu je sporo zbog budžetskih ograničenja i ograničenja u preciznosti zbog toga što je geodetska referentna mreža bila također zahvaćena ratom.

Netačni podaci o zemljištu otežavaju proces donošenja odluka o korištenju zemljišta u institucijama javne uprave na svim nivoima (država, entitet, kanton i općine). Da bi se osigurali dosljedni podaci za sve funkcije (upis i katastar zemljišta), obavezna su mjerenja i podaci o zemljišnim parcelama. Ministarstvo civilnih poslova BiH, kao i administrativna institucija odgovorna za koordinaciju svih geodetskih aktivnosti i aktivnosti vezanih za geodeziju na državnom nivou, iniciralo je razvoj službi za podatke o prostoru u BiH. Projekat je prvenstveno usmjeren na stvaranje uvjeta za bolje funkcioniranje sudova i lokalne uprave za zemljište, ali i na razvoj tržišta nekretnina i jačanje sposobnosti za prostorno planiranje.

Projekti za podršku razvoja informacijskih sistema uključuju:

- Implementaciju lokacija javne ključne infrastrukture (PKI) u sistemu za identifikaciju i čuvanje podataka o građanima (CIPS) odgovornih za izdavanje dokumenata kako bi se poboljšali nivoi sigurnosti informacijskih sistema CIPS-a;
- Pripremanje za popis stanovništva (faza I): Projekat ima za cilj da pomogne Agenciji za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS) u pokretanju pripremnih aktivnosti potrebnih za provođenje popisa stanovništva i stanovanja, uključujući analizu potreba, izradu organizacijske strukture, te jačanje sposobnosti statistike BiH, sa naglaskom na koordinirajuću ulogu Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS);
- Podatke službi BiH za prostor (faza 1), uspostavljanje mreže stalnih (referentnih) GPS stanica za cijelu teritoriju BiH, te ponuditi usluge ciljanim skupinama za globalno pozicioniranje kao što su: institucije BiH koje se bave upisom u zemljišne knjige; institucije, agencije i kompanije koje se bave prijevozom (željeznica, autoput, kontrola aerodroma itd.); općinske uprave; poljoprivredna uprava, Agencija za statistiku BiH.

3.2 PRIPREMA ZA PREDSTRUKTURALNA NOVČANA SREDSTVA IPA PROGRAMA

Poljoprivreda, ruralni razvoj i sigurnost hrane

U oblasti poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja, nadležnosti se uglavnom oslanjaju na entitete, ali Vijeće ministara je usvojilo državni zakon o poljoprivredi. Postoji široki konsenzus o odgovornostima koje trebaju biti izvršene na državnom nivou da se pripremi strategija za budući ruralni razvoj širom zemlje za rješavanje razvojnih potreba (više od 60% stanovništva živi u ruralnim područjima). Prikupljanje podataka o poljoprivredi je ključ za bolje razumijevanje problema i razvijanje programa podrške; treba razvijati metodologije i promovirati saradnju između poljoprivrednih i statističkih uprava.

Postoji raniji porast podrške sektoru poljoprivrede na nivou vlade, posebno u Republici Srpskoj. Mjere podrške su razlikuju, oko 20% novčanih sredstava se izdvaja za ruralni razvoj i određenu podršku za kapitalna ulaganja i modernizaciju u poljoprivredi. Administrativna sposobnost za osmišljavanje i provođenje mjera je ipak i dalje slaba, i treba da bude povezana sa sadašnjim i budućim trendovima zajedničke politike o poljoprivredi u Evropskoj uniji, kao i da se prilagođava unutar budućih obaveza BiH u okviru sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SAA).

Agencija za sigurnost hrane u BiH je počela sa radom u skladu sa svojim mandatom, mada su njeni ljudski resursi slabi. Postoji nedostatak jasnoće u pogledu preklapanja nadležnosti u okviru lanca kontrole sigurnosti hrane. BiH je odobrila Zakon o sigurnosti hrane na državnom nivou, koji se sada treba provesti u sekundarno zakonodavstvo i koji treba da se implementira.

Podrška u oblasti poljoprivrede i prehrane obuhvata:

- Stvaranje informacijskog sistema za poljoprivredu kako bi se rješavale neposredne potrebe BiH za preciznim, i do danas pouzdanim podacima o poljoprivredi za ruralnu privredu i sektore poljoprivrede koji se temelje na standardima Evropske unije i usklađenoj metodologiji.

- Pomoć za jačanje administrativnih struktura BiH odgovornih za poljoprivredu i ruralni razvoj te za provođenje strategije i programa na nacionalnom nivou za jačanje osnove prema participativnom pristupu od strane lokalnih učesnika u programiranju, praćenju i vrednovanju programskih aktivnosti ruralnog razvoja i provođenje pilot akcija za ruralni razvoj.
- Podršku implementaciji i provođenju Zakona BiH o hrani kako bi se osiguralo daljnje usklađivanje i implementacija Zakona BiH o sigurnosti hrane sa pravnom stečevinom Evropske unije, u cilju povećanja sigurnosti potrošača i konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda Bosne i Hercegovine.

Okolina

U oblasti zaštite okoliša, entiteti su usvojili zakone o vodama, ali postoji potreba za razvojem velikog broja propisa za implementaciju. Osnivanje agencija za vode je prioritet za upravljanje, na nivou riječnih slivova, koje treba da stupe na snagu. Nedovoljni tretman otpadnih voda ostaje ključni izazov za okoliš: Evropska komisija finansira oruđa za identificiranje i prioretiziranje distribucije voda i projekte za upravljanje otpadnim vodama, koji se zasnivaju na objektivnim kriterijima. Predviđa se da se podrži jedan od projekata sa vrhunskim prioritetom koji je identificiran kao oruđe da se promovira saradnja između lokalnih zajednica, organa državne vlasti i donatorskih agencija. BiH također razmatra uvođenje sprečavanja zagađenosti i principe za kontrolu koji se zasnivaju na pravnoj stečevini Evropske unije. To bi uključivalo jedan revidirani sistem za izdavanje, praćenje i provođenje integrisanih ekoloških dozvola.

Kako bi se pomoglo BiH u ovoj oblasti, IPA program 2007 osigurat će:

- Podršku politici voda u BiH, daljnju podršku razvoju i provođenju entitetskih zakona o vodama u skladu s načelima Okvirne direktive Evropske unije o vodama i ostalih sektora za vode vezanim za Evropske direktive, uključujući podršku za šire sudjelovanje javnih praksi.
- Podršku provođenju Direktive za "integrisano sprečavanje i kontrolu zagađivanja", kako bi se osigurala transpozicija i implementacija zakona koji daju smjernice institucijama BiH da se uspostavi sprečavanje i kontrola zagađivanja i sistema praćenja i izdavanja efikasnih integrisanih dozvola za privredne menadžere, i stvaranje Registra za ispuštanje i prijenos zagađivača u BiH.
- Izgradnju kanalizacionih kolektora da se omogući istjecanje gradskih otpadnih voda u Živinicama. Izgradnja četiri kanalizaciona kolektora će pokriti oko 47.500 stanovnika i pomoći da se zaštiti okoliš i podzemne vode u općini.

Transport

U **drumskom sektoru**, preliminarni planovi i studije izvodivosti za Panevropski koridor Vc autoputa su prezentirani potencijalnim koncesionarima i međunarodnim finansijskim ustanovama. Raspodjela odgovornosti i koordinacija između države i entiteta treba da se poboljšaju ako BiH želi ostvariti napredak u provođenju sistema puteva i autoputeva koji efikasno ispunjava zahtjeve korisnika i industrija. Prvi napredak koji treba da se učini je održavanje puteva i sigurnost na putevima. Institucionalna sposobnost Ministarstva komunikacija i prometa treba da se poveća tako da može utvrditi prioritete ulaganja u skladu

sa zdravim ekonomskim načelima, s obzirom na ograničena budžetska sredstva i donatorska novčana sredstva.

U oblasti željeznice, Regulatorno tijelo željeznica BiH je postalo operativno i također djeluje kao Direkcija za nacionalnu sigurnost. Razdvajanje postojećih entitetskih željezničkih kompanija i preuzimanje željeznice i funkcija upravljanja infrastrukturom napreduje, ali ostaje da se dovrši. Entitetski zakoni o željeznici nisu doneseni u skladu s pravnom stečevinom. BiH je završila obnovu 60 km željezničke pruge na ključnoj mreži za regionalni transport jugoistočne Evrope, i uspostavila preduvjete (plan i finansiranje) za rekonstrukciju dodatnih 210 km željezničke pruge. Ključna pitanja kojima se treba pozabaviti su, između ostalih, imenovanje infrastrukturnih direktora i implementacija direktiva Evropske unije za sigurnost.

Pomoć u ovoj oblasti obuhvatit će:

- Tehničku pomoć Ministarstvu komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine da pripremi strukture koji će moći da implementiraju projekte u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć, i da poboljša svoju sposobnost da primijeni slijed načela upravljanja projektom za odabir i pripremanje projekata.
- Tehničku pomoć vlastima željeznice u Bosni i Hercegovini u usklađivanju propisa za održavanje željezničke infrastrukture i voznog parka sa direktivama Evropske unije, kako bi jačale interoperabilnost i sigurnost željeznica.

Osa 5 - Civilno društvo i mediji

Sudjelovanje civilnog društva kao korisnika bilateralnih programa pomoći Evropske komisije kao i njihovo konsultiranje o programiranju, srednjoročnoj reviziji i konačnoj reviziji faza procesa je obavezno prema "Smjernicama o načelima i dobrim praksama za sudjelovanje nedržavnih subjekata u razvoju dijaloga i konsultacija" Vijeća i Komisije. Komisija je uključena u finansiranje inicijativa nedržavnih sudionika u BiH od 1998. godine i u programima Evropske inicijative za demokratiju i ljudska prava (EIDHR) i CARDS programima. Veliki napredak postignut je u to vrijeme kako u smislu povećanja sposobnosti tako i koherentnosti civilnog društva i spremnosti vlade da uzmu u obzir sektor u uspostavljanju svojih prioriteta.

Projekti SUTRA koje finansira Evropska komisija, a provodi UNDP-a i "GAP" (Upravna odgovornost Programa) finansiran od strane SIDA i USAID-a rezultiraju u mnogim lokalnim vlastima koje poduzimaju ozbiljnu politiku dijaloga sa lokalnim organizacijama civilnog društva i kreću prema uspostavljanju objektivnih kriterija za njihovo finansiranje. Dana 7. maja 2007. godine Vijeće ministara BiH potpisalo je Memorandum o razumijevanju sa organizacijama civilnog društva o konsultacijama i saradnji.

Sada postoji potreba da se krene prema više strateškom pristupu u pomaganju nedržavnih sudionika da igraju ulogu koja je predviđena za njih u Višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu (MIPD) i zajedničkih Smjernica Vijeća/Komisije u cjelini. U tu svrhu je predviđeno da se poduzimaju radnje koje će omogućiti više strukturiranog dijaloga koji treba da se odvija i značajno doprinese jačanju demokratije i ljudskih prava u BiH.

U oblasti medija, Evropska komisija je glavni donator Regulatornog tijela za komunikacije i Javnog radio-televizijskog servisa BiH (PBS) dugi niz godina i bila je instrument u osnivanju BHT1 kao jedine televizijske stanice širom zemlje u 2004. godini. Regulatorna agencija za komunikacije (CRA) se etablirala kao regionalni lider u smislu regulisanja emitiranja od preuzimanja odgovornosti od SFOR-a. Ona je sada postigla finansijsku održivost kroz prikupljanje pretplata, a buduća pomoć bi se stoga trebala koncentrisati na pružanje kvalitetne

podrške koja će joj pomoći da u isto vrijeme prati kretanja u regulatornom sektoru u Evropskoj uniji i posebno da se pripremi za početak digitalne televizije.

Predloženi projekti da pomognu BiH kako bi udovoljila ovim izazovima su:

- Jačanje sposobnosti civilnog društva da se uključi u politički dijalog i da pripremi pravni i politički okvir za razvoj civilnog društva kroz partnerstvo sa državom.
- Jačanje lokalne demokratije kako bi se podstaklo partnerstvo i trajni dijalog između organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti i povećalo učešće lokalnih organizacija civilnog društva (CSO) i građana u lokalne razvojne procese, te da se poboljša pružanje usluga od strane lokalnih vlasti. Projekt će uključiti male dijelove nepovratnih sredstava a koja će biti implementirana na osnovu direktnog sporazuma sa UNDP-om.
- Podrška Evropske unije za neovisnost i osnaživanje Regulatorne agencije za komunikacije (CRA) Bosne i Hercegovine, jačanje podjele emitiranja Regulatorne agencije za komunikacije (CRA), pripremanjem nacionalne strategije za uvođenje digitalne zemaljske televizije (DTT) u Bosni i Hercegovini i obuka osoblja Regulatorne agencije za komunikacije (CRA) za uspješnu provedbu Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji i Direktive "Televizija bez granica" Evropske komisije.

2. C PREGLED DOSADAŠNJE I TEKUĆE POMOĆI (EU/MFI/BILATERALNA I NACIONALNA POMOĆ), UKLJUČUJUĆI NAUČENE LEKCIJE, I KOORDINACIJA DONATORA

Program/Godina	Dodijeljeno * (Mil. €)	Ugovoreno* (Mil. €)	Ugovoreno (%)
CARDS 2004 BiH NP	62.10	61.91	99.69%
CARDS 2005 BiH NP	44.00	38.77	88.10%
CARDS 2006 BiH NP	43.80	23.65	53.99%
CARDS 2004 Regionalni	0.67	0.67	100.00%
CARDS 2005 Regionalni	0.49	0.49	100.00%
CARDS 2006 Regionalni	0.25	0.25	100.00%
EIDHR/MAP 2004	4.15	4.12	99.50%
EIDHR/MAP 2005	3.98	3.96	99.42%
EIDHR/MAP 2006	4.59	2.67	58.28%

* 30. maja 2007; OHR, Tempus i Cafao dodjele nisu obuhvaćene.

Fokus na jačanju efikasnih i djelotvornih državnih institucija. Potreba da se u svim sektorima jačaju održive državne institucije ostaje snažna kao dio šire reforme u pronalaženju prave ravnoteže između nadležnosti na državnom i entitetskom nivou. Mada je horizontalna (državni nivo) koordinacija znatno poboljšana, treba mnogo da se uradi u odnosu na vertikalnu (država-entiteti-kantoni) koordinaciju. Druga ovisi o spremnosti nižeg nivoa vlade da se krene u reforme potrebne za evropsku integraciju. To je važno ne samo za jačanje efikasnije BiH, već također za jačanje sopstvene sposobnosti da pregovara sa Evropskom unijom i krene naprijed u proces integracije u Evropsku uniju.

Uključivanje domaćih institucija u programiranje. Delegacija Evropske komisije zajedno sa Direkcijom za evropske integracije vodi pristupu promoviranja vlasništva programiranjem pomoći od strane vlasti Bosne i Hercegovine. Mreža viših menadžera za programiranje (SPO's) postavljena je u svim državnim ministarstvima i agencijama. Konsultacije sa dioničarima i donatorima slijedile su na svim nivoima. Kao rezultat toga, važnost projekta koji je predložen Bosni i Hercegovini i politikama za integraciju u Evropsku uniju značajno se povećala u toku posljednje 2 godine. Potrebe koje su iskazale vlasti BiH premašile su faktor 3 IPA sredstava koja su na raspolaganju te pokazuju visok stepen inicijative.

Sudjelovanje civilnog društva. Uključenost civilnog društva je poboljšana u nedavnoj prošlosti: Direkcija za evropske integracije je utvrdila sistematske kontakte zasnovane na rezultatima studije pridruživanja ne-državnih subjekata, a Vijeće ministara je potpisalo Memorandum o razumijevanju i saradnji sa civilnom društvom. Međutim, s obzirom na nedostatak krovnih organizacija civilnog društva, te ograničenih komunikacijskih oruđa Vlade, koordinacija i dalje ostaje prvenstveno kao jedan od načina informiranja. Više strukturirani koordinacijski mehanizmi su potrebni kako bi bilo dovoljno prostora za stvarne potrebe ili uvođenje civilnog društva u programe.

Koordinacija donatora. Koordinacija donatora znatno se povećava kroz uspostavu foruma za koordinaciju donatora (sa rotirajućim predsjedništvom), koje si sastoji od Delegacije Evropske komisije, EBRD, MMF-a, UNDP/UNRC i Svjetske banke, kao i od glavnih bilateralnih donatora. Delegacija Evropske komisije osigurala je za Forum i države članice Evropske unije redovne dopune o IPA MIPD 2007-2009 i IPA 2007 procesu programiranja. Svi učesnici doprinose studiji o pridruživanju donatora koja dalje poboljšava koordinaciju finansijske pomoći. Delegacija Evropske komisije također saraduje sa Direkcijom za evropske integracije, Direkcijom za ekonomsku politiku i Ministarstvom finansija i trezora u postavljanju odbora za koordinaciju pomoći (uz podršku Odjela za međunarodni razvoj (DfID) i Ambasade Holandije). Dok se Svjetska banka fokusira na strukturalne reforme, Evropska komisija je glavni akter u jačanju institucija na državnom nivou. Bilateralna pomoć prvenstveno se fokusira na podršku sektorske politike na lokalnom ili općinskom nivou. Bliska koordinacija se također održava sa EBRD, EIB i KfW u oblasti transporta i zaštiti infrastrukture okoliša, gdje Evropska komisija finansira elaborate ili tehničku pomoć koja stvara uvjete za ulaganja od strane međunarodnih finansijskih institucija (IFIs).

2. D HORIZONTALNA PITANJA

Sistemske rješavanje horizontalnih pitanja je kritična polazna tačka u planu programa. Ovo je bitno ako se ravnopravnost spolova, uključenost manjina i održivost okoliša moraju pravilno usaglašavati u okviru ovog programa. Lokalni akteri/tijela nadležna za ova pitanja kao i civilno društvo sistematski se konsultuju kako bi konkretno pomogli institucijama/organizacijama BiH da se efikasno usaglašavaju u skladu sa evropskim standardima i odgovarajućom praksom. Dio budžeta projekata može se dodijeliti u ovu svrhu. Sažetak svakog pojedinog projekta objašnjava kako se neusaglašena pitanja moraju usaglašavati.

– Jednake mogućnosti i nediskriminacija

Dokazano je da društva koja vrše diskriminaciju po spolu (i/ili etnicitetu – pogledaj dolje) sprečavaju njihovu sposobnost da se razvijaju i da smanjuju siromaštvo. Nasuprot tome, aktivno sudjelovanje svih (da li u obrazovanju, zapošljavanju, upravljanju ili sl.) dosljedno doprinosi efikasnijem razvoju. Uzimajući u obzir cjelokupni okvir BiH (državnu službu, ravnopravnosti spolova i antidiskriminirajuće zakone), projekti će se zasnivati na procesu konsultacija sa Agencijom za ravnopravnost spolova (pod pokroviteljstvom Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice). Posebna pažnja posvetit će se kako bi se osiguralo da se potrebe žena i njihovi interesi rješavaju kroz razvoj projekata i da se aktivnosti organiziraju tako da se podstiče/olakšava sudjelovanje žena (npr. obuka). Pomoć će biti data institucijama BiH i civilnog društva kako bi se osiguralo da ravnopravnost spolova bude adekvatno usaglašena u razvoju zakonodavstva, državne strategije i politike.

– Podrška za manjine i ranjive grupe

Dovođenje u sklad manjinskih pitanja u projektima je bitno da se dostavi pomoć koja je u stanju da potakne privredni razvoj i smanji siromaštvo. Posebna pažnja bit će posvećena da se osiguraju posebne potrebe manjina i njihovi interesi rješavaju kroz razvoj projekata i da se aktivnosti organiziraju tako kako bi se ohrabrilo/olakšalo njihovo sudjelovanje, a naročito:

- Postizanje odgovarajuće zastupljenosti manjina u obuci i treniranju aktivnosti;
- Favoriziranje adekvatnog zapošljavanja manjina i zastupanje u državnoj službi te u svim aspektima središnje i lokalne uprave (kao što je predviđeno u skladu

sa relevantnim propisima), posebno u institucijama koje se podržavaju u okviru ovog programa;

- Rješavanje posebnih zahtjeva pitanja manjina u strateškim, taktičkim i operativnim pitanjima policije;
- Zadovoljavanje posebnih potreba romskih zajednica.

- Zaštita okoliša

Projekti će sistematski ispitivati mogućnosti da se ojača zaštita okoliša u BiH (i u cijeloj regiji). Posebno, aktivnosti programa u rekonstrukciji i obnovi infrastrukture bit će konzistentne sa ekološkim implikacijama.

- Dobro upravljanje

Projekti u svim sektorima će doprinosti jačanju administrativnih sposobnosti i sposobnosti upravljanja institucijama BiH kao i sudionicima civilnog društva, te će na taj način promovirati dobro upravljanje i podržavati BiH u borbi protiv korupcije.

2. E UVJETI

Program obuhvata sljedeće uvjetovanosti:

- Prijedlozi projekata se formalno odobravaju kroz razmjenu dopisa između Komisije i Vlade BiH.
- Vlada će osigurati da korisničke institucije imaju odgovarajuće finansijske, materijalne i ljudske resurse kako bi se finansijska pomoć Evropske komisije koristila na najefikasniji mogući način.
- Korisničke institucije formalno će podržati plan i tendersku dokumentaciju, uključujući odrednice.
- Vlada će osigurati dostupnost zemljišta, slobodnog od zahtjeva vlasništva ili sporova, osiguravanje svih potrebnih građevinskih dozvola i odobrenja za izgradnju planiranih radova. Vlada će osigurati dugoročnu održivost aktivnosti izdvajanjem potrebnih sredstava, uključujući tekuće troškove i troškove održavanja.
- Korisničke institucije organiziraju, biraju i imenuju članove (uključujući spol i etničku ravnotežu), radnih grupa, upravljanja i odbora za koordinaciju, i seminare kako to zahtijevaju aktivnosti projekta.
- Sve investicije moraju se provoditi u skladu sa relevantnim zakonima Zajednice za okoliš (vidi tačku 4.4).

Posebni uvjeti dodatnog projekta opisani su u sažecima projekata. U slučaju da ti uvjeti nisu ispunjeni, bit će razmatrana suspenzija ili otkazivanje projekta ili posebnih aktivnosti.

2. F MJERILA

	N	N+1 (ukupno)	N+2 (ukupno)
--	---	-----------------	-----------------

	EU	NF*	EU	NF*	EU	NF*
Broj pokrenutih tendera	0		50		55	
Broj pokrenutih poziva za prijedloge	0		2		2	
Stopa ugovaranja (%)	0		75		100	

* U slučaju paralelnog nacionalnog sufinansiranja

2. G PLAN ZA DECENTRALIZACIJU UPRAVLJANJA FONDOVIMA EVROPSKE UNIJE BEZ EX ANTE KONTROLA OD STRANE KOMISIJE

Vijeće ministara BiH usvojilo je Strategiju za provođenje decentraliziranog sistema u BiH. Utvrđeni su određeni potrebni koraci koje prati vremenski raspored za provođenje strategije. Ova strategija treba da bude prilagođena sa novim zahtjevima IPA programa na osnovu Međunarodnih informacijskih sistema (DIS), nakon čega slijedi jasan i detaljan rad i akcioni plan. Radna grupa Međunarodnih informacijskih sistema (DIS) pod predsjedavanjem NIPAK/NAO-a planira da postavi i da uključi predstavnike relevantnih tijela BiH uključenih u Međunarodne informacijske sisteme (DIS) u cilju provođenja strategije Međunarodnih informacijskih sistema (DIS). Vijeće ministara je odlučilo da uspostavi Nacionalni fond i Centralnu jedinicu za finansiranje i ugovaranje (CFCU) u Ministarstvu finansija i trezora. Zapošljavanje osoblja za početak trebalo bi biti dovršeno do kraja septembra 2007. godine, a tehničku pomoć osigurava Evropska komisija. Ciljni datum za decentralizirano provođenje nije još utvrđen i po svoj prilici neće biti utvrđen prije 2009. godine.

1. BUDŽET (IZNOSI U €)

3.1. TABELA INDIKATIVNOG BUDŽETA

	EU – IPA pomoć				Ukupno sufinansiranje (indikativan)*		Ukupno (IPA plus sufinansiranje)	
	Jačanje institucija	Investicije	Ukupno u €	Ukupno u %	€	(%)	€	(%)
Osa 1 – Politički zahtjevi	12,136,394	750,000	12,886,394	98.8	156,000	1.2	13,042,394	26.09
1.1. Društvena uključenost i povratak	4,300,000	500,000	4,800,000	96.85	156,000	3.15	4,956,000	
1.2. Vladavina prava	2,636,394		2,636,394	100			2,636,394	
1.3. Javna uprava	5,200,000	250,000	5,450,000	100			5,450,000	
Osa 2 – Društveno-ekonomski zahtjevi	10,230,000	1,770 000	12,000,000	99.17	100,000	0.83	12,100,000	24.2
2.1. Rad i privredni razvoj	7,200,000		7,200,000	100			7,200,000	
2.2. Društvene politike	3,030,000	1,770,000	4,800,000	97.96	100,000	2.04	4,900,000	
OSA 3 – Evropski standardi	17,406,000	4,144,000	21,550,000	100			21,550,000	43.11
3.1. Regulatorna tijela	10,006,000	2,344,000	12,350,000	100			12,350,000	
3.2. Priprema za predstrukturalna novčana sredstva	7,400,000	1,800,000	9,200,000	100			9,200,000	
OSA 5 – Dijalog civilnog društva	3,000,000	300,000	3,300,000	100			3,300,000	6.6
5. Civilno društvo i mediji	3,000,000	300,000	3,300,000	100			3,300,000	
UKUPNO	42,772,394	6,964,000	49,736,394	99.49	256,000	0.51	49,992,394	100

* javni i privatni nacionalni i/ili međunarodni doprinosi

3.2. PRINCIP SUFINANSIRANJA KOJI SE PRIMJENJUJE NA PROJEKTE KOJI SE FINANSIRAJU U OKVIRU PROGRAMA

Doprinos Zajednice obračunava se u odnosu na ukupne prihvatljive izdatke. Stopa doprinosa Zajednice iznosi 99,49% budžeta ovog programa, u skladu s članom 67, paragraf 3, Uredbe za implementaciju IPA programa.

Pojedinačni sporazumi o nepovratnim sredstvima kojima se implementiraju projekti opisani u tački 2.b gore u cijelosti će financirati Komisija, u skladu s članom 253 (1) (d) Provedbenih Pravila za implementaciju uz Finansijsku uredbu, sa izuzetkom projekata 2, 3 i 20 za koje korisnik nepovratnih sredstva doprinosi sufinansiranjem.

Sufinansiranje treba tražiti u okviru buduće komponente I IPA programa za bilo koji nastavak projekta br. 40 - "Izgradnja sistema kanalizacijske mreže u Živinicama".

2. IMLEMENTACIONI ARANŽMANI

4.1. METOD IMPLEMENTACIJE

Program će implementirati Evropska komisija na centraliziranoj osnovi, Delegacija Evropske komisije u Bosni i Hercegovini, u skladu sa članom 53.a Finansijske uredbe¹ i odgovarajućim odredbama Pravila za implementaciju².

4.2. OPĆA PRAVILA ZA NABAVKU I PROCEDURE ZA DODJELU NEPOVRATNIH SREDSTAVA

Nabava slijedi odredbe Dijela II, Naslova IV Finansijske uredbe i Dijela II, Naslova III, Poglavlja 3 njenih Pravila za implementaciju kao i pravila i procedura za usluge, robe i ugovore o radovima koji se finansiraju iz općeg budžeta Evropskih zajednica u svrhu saradnje sa trećim zemljama koji je Komisija usvojila 24. maja 2007. godine C (2007) 2034).

Procedure dodjele nepovratnih sredstava slijede odredbe Dijela I, Naslova VI Finansijske uredbe, te Dijela I, Naslova VI njenih Pravila za implementaciju.

Komisija također koristi proceduralna uputstva i standardne predloške i modele koji olakšavaju primjenu gore navedenih pravila koja su predviđena u "Praktičnom vodiču kroz procedure ugovaranja pomoći Evropske zajednice trećim zemljama" ("Praktični vodič"), koji je objavljen na web stranici EuropeAid³ na dan pokretanja postupka nabavke ili postupka dodjele nepovratnih sredstava.

Direktni sporazumi o nepovratnim sredstvima bit će sklopljeni sa UNICEF-om (socijalna zaštita i uključivanje djece), Uredom Visokog sudstva i tužilaštva (uspostava sistema za upravljanje predmetima), UNDP-om (jačanje lokalne demokratije), Međunarodnom komisijom za nestale osobe (projekat za identifikaciju osoba u Srebrenici), te Vijećem Evrope (jačanje III faze visokog obrazovanja i efikasno upravljanje zatvorom). Komisija može također zaključiti direktni sporazum o dodjeli nepovratnih sredstava sa nacionalnim tijelom BiH koje će biti uspostavljeno za provođenje projekta podrške za ustavnu reformu. Direktni sporazumi o nepovratnim sredstvima će biti valjano opravdani u smislu člana 168 (1) (c) i (f) Pravila za implementaciju uz Finansijsku uredbu i u skladu s odlukama o dodjeljivanju.

1 OJ L 248, 16.9.2002, p.1.

2 OJ L 357, 31.12.2002, p. 1.

3 Sadašnja adresa: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

4.3. PRINCIPI ZA IMPLEMENTACIJU TWINNING PROJEKATA

Twinning projekti se uspostavljaju u obliku sporazuma o nepovratnim sredstvima, pri čemu izabrane uprave država članica pristaju da osiguraju potrebnu ekspertizu za javni sektor protiv naknade tako nastalih troškova.

Ugovor može posebno predvidjeti dugoročno privremeni premještaj uposlenika imenovanog za pružanje redovnog savjeta administraciji zemlje korisnice kao rezidentnog savjetnika za twinning.

Twinning sporazum o nepovratnim sredstvima utvrđuje se u skladu sa relevantnim odredbama Dijela I, Naslova VI Finansijske uredbe, te Dijela I, Naslova VI njenih Provedbenih pravila.

Twinning priručnik je dostupan na internetskim stranicama Generalne direkcije za proširenje Evropske komisije na adresu:

http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/institution_building/twinning_en.htm

4.4. PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ I ZAŠTITA PRIRODE

Sva ulaganja se provode u skladu s relevantnim zakonima Zajednice o okolišu. Kao posljedica toga, za projekte koji spadaju u okvir Dodatka 1 ili Dodatka 2 EIA-Direktive (Izgradnja sistema kanalizacijske mreže u Živinicama)⁴, procjena utjecaja na okoliš vrši se za svaki projekat⁵, jednaka onoj procjeni koja je predviđena EIA-Direktivom.

Za projekte koji po svoj prilici utječu na mjesta od značaja za očuvanje prirode, odgovarajuća ocjena očuvanja prirode vrši se za svaki projekat⁶, jednaka procjeni u članu 6. Direktive o staništima⁷.

5 MONITORING I OCJENA

5.1. MONITORING

Komisija može poduzeti sve mjere koje smatra potrebnim da prati programe koji su u pitanju.

EVALUACIJA

Programi podliježu ex ante evaluacijama, kao i privremenim i, gdje je to važno, ex post evaluacijama u skladu sa članovima 57. i 82. IPA Uredbe o provođenju IPA programa, s ciljem poboljšanja kvaliteta, efikasnosti i dosljednosti pomoći iz sredstava Zajednice i strategije i provođenja programa.

Rezultati ex ante i privremene evaluacije uzimaju se u obzir u programiranju i ciklusu implementiranja.

Komisija može provoditi i strateške evaluacije.

⁴ Direktiva Vijeća 85/337/EEZ od 27. juna 1985. godine o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš, (SL L 175 1985/5/7, str 40). Direktiva koja je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2003/35/EZ (OL L 156, 25.6.2003, str 17)

⁵ Uporedi Aneks EIA sa odgovarajućim investicijskim sažetkom projekta, jednako onim u EIA direktivi.

⁶ Uporedi Dodatak - Očuvanje prirode sa odgovarajućim investicijskim sažetkom projekta.

⁷ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. maja 1992. godine o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (OL L 206, 22. 07. 1992). Direktiva koja je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ) br 1882/2003 (OJ L 284, 2003/10/31, str 1)

3. REVIZIJA, FINANSIJSKA KONTROLA I MJERE ZA BORBU PROTIV PREVARE

Računi i poslovanja svih strana uključenih u provođenje ovog programa, kao i svi ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, predmet su, s jedne strane, nadzora i finansijske kontrole od strane Komisije (uključujući Evropski ured za borbu protiv prevara), koja može vršiti provjere prema vlastitoj odluci, bilo samostalno ili posredstvom vanjskog revizora i, s druge strane, revizijama Evropskog revizorskog suda. To uključuje mjere poput ex-ante provjera konkursnih i ugovorenih procedura koje provodi Delegacija u zemlji korisnici.

Kako bi se osigurala efikasna zaštita finansijskih interesa Zajednice, Komisija (uključujući Evropski ured za suzbijanje prevara) može provoditi provjere i inspekcije na licu mjesta u skladu sa procedurama predviđenim u Uredbi Vijeća (EZ, Euratom) 2185/96⁸.

Gore opisane kontrole i revizije primjenjuju se na sve ugovorače, podugovorače i korisnike nepovratnih sredstava koji su primili novčana sredstva Zajednice.

4. OGRANIČENE PROMJENE

Ograničene promjene u provedbi ovog programa koje utječu na osnovne elemente navedene u članu 90. Provedbenih pravila uz Finansijsku uredbu, koje su indikativne prirode⁹, može poduzeti dužnosnik za ovjeravanje delegiranjem Agencije za osiguranje depozita (AOD), ili dužnosnik za ovjeravanje poddelegiranjem AOSD-a, u skladu sa ovlastima koje na njega prenose Agencije za osiguranje depozita (AOD), u skladu sa principima dobrog finansijskog upravljanja bez izmjena odluka o finansiranju koje su potrebne.

8 OJ L 292; 15.11.1996; str. 2

9 Ovi osnovni elementi su indikativne prirode, za nepovratna sredstva, indikativni iznos poziva za dostavu prijedloga projekata i za nabavu, indikativni broj i vrsta ugovora kao i indikativni vremenski okvir za pokretanje procedura za nabavku.

Bosna i Hercegovina - IPA 2007 Popis projekata

Sektor	Br.	Projekat	Iznos plaćen od strane Evropske unije (EUR)	IB	Investiranje	Vrsta i broj ugovora (usluge, roba, radovi, twinning ili subvencija)	Dio koji sufinansira Evropska unija	Raspored (pokretanja učestvovanja ili poziv za dostavu prijedloga)
Osa 1 – Politički zahtjevi								
Društvena uključenost i povratak	1	Razminiranje i tehnički pregled	1,500,000	1,500,000		1 ugovor – subvencija*	100%	1. kvartal/2008
Društvena uključenost i povratak	2	Obnova stanova i vezane tehničke infrastrukture u Kotor-Varošu za podršku održivom povratku	500,000		500,000	1 subvencija nakon jednog poziva za prijedloge**	90% (€ 56,000 sufinansiranje korisnika iz nepovratnih sredstava)	1. kvartal /2009
Društvena uključenost i povratak	3	Nauka u službi istine i pravde: podrška Međunarodnoj komisiji za nestale osobe "(ICMP) Odjel za forenzičke nauke (FSD)	1,000,000	1,000,000		Subvencija ICMP-u	100% (ukupni troškovi - € 1,100,000 - ICMP osigurava € 100,000)	1. kvartal /2008
Društvena uključenost i povratak	4	Pregled društvenog sektora	500,000	500,000		1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Društvena uključenost i povratak	5	Jačanje socijalne zaštite i sistem za uključenost djece u Bosni i Hercegovini	1,300,000	1,300,000		Subvencija UNICEF-u*	100% (+ predviđeno paralelno sufinansiranje iz Velike Britanije i Norveške)	1. kvartal /2008
Vladavina prava	6	Podrška strategiji za planiranje, koordinaciji pomoći i sposobnostima za evropsku integraciju Ministarstva pravde BiH	800,000	800,000		1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Vladavina prava	7	Povećanje efikasnosti pravosuđa kroz uspostavu Sistema upravljanja predmetima (CMS) za sudove i tužilaštva	836,394	836,394		-Subvencija HJPC*	100%	1. kvartal /2008
Vladavina prava	8	Efikasno upravljanje zatvorom	600,000	600,000		-Subvencija Vijeću	100%	1. kvartal /2008

									Evrope*		
Vladavina prava	9	Zajednička obuka SIPA-e, Finansijske obavještajne jedinice i kriminalističke jedinice, tužilaca, finansijskih regulatornih agencija i institucija	400,000	400,000					1 ugovor – twinning	100%	1. kvartal/2008

Javna uprava	10	Jačanje sposobnosti za proces ustavne reforme	1,000,000	1,000,000					1 ugovor – usluga ili subvencija*	100%	1. kvartal/2008
Javna uprava	11	Daljnja podrška PARCO-u. Jačanje kapaciteta PARCO u podršci PAR strategije za implementaciju i koordinaciju donatora	1,500,000	1,500,000					1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal/2008
Javna uprava	12	Podrška Vladi BiH u procesu evropskih integracija i koordinacija pomoći Zajednice - Faza III	1,700,000	1,700,000					1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal/2008
Javna uprava	13	Jačanje sistema ljudskih resursa (HRM) u oblasti obuke za državnju službu	500,000	500,000					1 ugovor – twinning	100%	januar 2008
Javna uprava	14	Podrška ombudsmenima za ljudska prava u BiH	250,000	250,000			250,000		1 ugovor - nabavka	100%	januar 2008
Javna uprava	15	Razvoj i implementacija strategije javne unutrašnje finansijske kontrole (PIFC) širom cjelovite BiH	500,000	500,000					1 ugovor – usluga	100%	1. kvartal/2008
		S/T	12,886,394	12,136,394			750,000				

		OSA 2 – Društveno-ekonomski zahtjevi									
Rad i ekonomski razvoj	16	Podrška regionalnom ekonomskom razvoju i razvoju malih i srednjih kompanija i poduzetaca	4,000,000	4,000,000					3 ugovora - usluga 1 – Mil. € 2.5 2 – Mil € 1.0 3 – Mil € 0.5	100% 100% 100%	1. kvartal /2008 1. kvartal /2008 1. kvartal /2008
Rad i ekonomski razvoj	17	Jačanje sposobnosti da se promovira izvoz i stvaranje izvozne baze u Bosni i Hercegovini	1,500,000	1,500,000					1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Rad i ekonomski razvoj	18	Poboljšanje aktivnog tržišta rada u Bosni i Hercegovini	1,200,000	1,200,000					1 ugovor – usluga	100%	1. kvartal /2008

Rad i ekonomski razvoj	19	Poboljšati razvoj i sposobnost društvenog dijaloga i društvenih partnera	500,000	500,000	500,000	1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Društvena politika	20	Jačanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini III	400,000	400,000	400,000	Subvencija Vijeću Evrope	80% (+20% od CoE) - ukupni troškovi: € 500,000	1. kvartal /2008
Društvena politika	21	Podrška reformi visokog obrazovanja	1,100,000	1,100,000	1,100,000	1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Društvena politika	22	Nabavka opreme za veterinarske škole	1,300,000	1,300,000	1,300,000	1 ugovor - nabavka	100%	1. kvartal /2008
Društvena politika	23	Jačanje zavoda za javno zdravstvo u BiH	1,500,000	1,500,000	1,500,000	1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Društvena politika	24	Nabavka opreme za mikrobiološke laboratorije u Bosni i Hercegovini	500,000	500,000	30,000	1 ugovor - nabavka 1 ugovor - usluga - € 30,000	100%	1. kvartal /2008
		S/T	12,000,000	10,230,000	1,770,000			

Osa 3 – Evropski standardi								
Regulatorna tijela	25	Jačanje kapaciteta u oblasti upravljanja ljudskim resursima Centralne banke Bosne i Hercegovine	250,000	250,000	250,000	1 ugovor – Twinning Light	100%	1. kvartal /2008
Regulatorna tijela	26	Održivo jačanje kapaciteta agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini	800,000	800,000	800,000	1 ugovor - Twinning	100%	1. kvartal /2008

Regulatorna tijela	27	Pomoć Ministarstvu sigurnosti, Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice i drugim nadležnim organima za efikasno upravljanje migracijama	1,500,000	1,020,000	480,000	1 ugovor - twinning € 750,000 1 ugovor - usluga € 270,000 1 ugovor - nabavka € 480,000	100% 100% 100%	2. kvartal /2008 2. kvartal /2008 4. kvartal /2008
Regulatorna tijela	28	Jačanje sistema akreditacije	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008

Regulatorna tijela	29	Jačanje sistema za mjeriteljstvo	1,700,000	1,000,000	700,000	1 ugovor – nabava € 700,000 1 ugovor - usluga € 1,000,000	100%	1. kvartal /2008
Regulatorna tijela	30	Sigurnost infrastrukture	1,700,000	1,700,000		1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Regulatorna tijela	31	Podrška za ispunjavanje zahtjeva iz Ugovora o Energetskoj zajednici za Jugoistočnu Evropu	2,500,000	2,500,000		1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Regulatorna tijela	32	Podrška za jačanje sposobnosti Regulatornog tijela za komunikacije u telekomunikacijama	1,000,000	1,000,000		1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Regulatorna tijela	33	Implementacija javne ključne infrastrukture (PKI) u sistemu za zaštitu indentifikacije građana (CIPS)	400,000	236,000	164,000	1 ugovor - usluga - € 236,000 1 ugovor - usluga € 164,000	100%	1. kvartal /2008
Regulatorna tijela	34	Priprema za popis stanovništva Faza I Službe za podatke o prostoru za BiH - Faza I	500,000	500,000		1 ugovor - usluga	100%	4. kvartal /2007
Regulatorna tijela	35	Uspostava mreže referentnih globalnih pozicijskih sistema (GPS)	1,000,000		1,000,000	1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Priprema za prestrukturirane fondove	36	Jačanje i harmonizacija poljoprivrede BiH i informacijskog sistema ruralnog sektora	1,500,000	1,300,000	200,000	1 ugovor - usluga - € 1,300,000 3 ugovori - nabava- € 130,000 € 20,000 € 50,000	100%	1. kvartal /2008 2. kvartal /2008 2. kvartal /2008 2. kvartal /2008

Priprema za prestrukturirane fondove	37	Jačanje kapaciteta BiH za programiranje ruralnog razvoja	1,000,000	1,000,000		1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Priprema za prestrukturirane fondove	38	Podrška implementaciji i provođenju zakona o hrani u BiH	1,000,000	1,000,000		1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008

Priprema za prestrukturirane fondove	39	Podrška politici voda	1,000,000	1,000,000	1,000,000		1 ugovor - usluga	100%	1. kvartal /2008
Priprema za prestrukturirane fondove	40	Podrška provedbi Direktive o "integriranom sprečavanju zagađivanja i kontroli"	1,500,000	1,200,000	300,000		1 ugovor - usluga - € 1,200,000 1 ugovor - nabava - € 300,000	100%	1. kvartal /2008 1. kvartal /2008
Priprema za prestrukturirane fondove	41	Izgradnja sistema kanalizacijske mreže u Živicama	1,500,000	200,000	1,300,000		1 ugovor - radovi - € 1,300,000 1 ugovor - usluga - € 200,000	100%	2. kvartal /2008 1. kvartal /2008
Priprema za prestrukturirane fondove	42	Pomoć Ministarstvu komunikacija i prometa da implementira IPA program	700,000	700,000			1 ugovor – twinning	100%	1. kvartal /2008
Priprema za prestrukturirane fondove	43	Tehnička pomoć za ažuriranje sigurnosti i propisi za interoperabilnost željezničkog sistema	1,000,000	1,000,000			1 ugovor- usluga	100%	1. kvartal /2008
		S/T	21,550,000	17,406,000	4,144,000				

OSA 5 – Dijalog civilnog društva										
Civilno društvo i mediji	44	Jačanje sposobnosti civilnog društva da učestvuje u političkom dijalogu	1,500,000	1,250,000	250,000		1 ugovor- usluga - € 1,250,000 1 ugovor- nabava - € 250,000	100%	100%	januar 2008 januar 2008

Civilno društvo i mediji	45	Jačanje lokalne demokratije	1,500,000	1,500,000			1 ugovor – subvencija UNDP-ju*	100% (očekuje se paralelni doprinos iz učestvovanja općina)		januar 2008
--------------------------	----	-----------------------------	-----------	-----------	--	--	--------------------------------	---	--	-------------

Civilno društvo i mediji	46	Podrška neovisnosti Regulatorne agencije za komunikacije	300,000	250,000	50,000	1 ugovor - Twinning Light - € 250,000 1 ugovor - nabava - € 50,000	100% 100%	Q1/2008 Q1/2008
		PODZBIR (S/T)	3,300,000	3,000,000	300,000			
		ZBIR	49,736,394	42,772,394	6,964,000			

* Osnovni izbor i kriteriji za dodjeljivanje nepovratnih sredstava navedeni su u Praktičnom vodiču za procedure ugovaranja za vanjske akcije Evropske zajednice trećim zemljama. Nikakvo sufinansiranje nije predviđeno u skladu s članom 253 (1) (d) Pravila za provedbu Finansijske uredbe, koji omogućava odstupanje od zahtjeva za sufinansiranjem u vezi sa nepovratnim sredstvima za "akcije koje rezultiraju iz provedbe sporazuma o finansiranju sa trećim zemljama ili akcija sa međunarodnim organizacijama u smislu člana 43."

** Osnovni izbor i kriteriji za dodjeljivanje nepovratnih sredstava navedeni su u Praktičnom vodiču kroz procedure ugovaranja vanjskih akcija Evropske zajednice sa trećim zemljama.